

Laboratórne cvičenie č.4

Dátum

17.3.2013

Názov

Pozorovanie vzájomných premen mechanických foriem energie:

a) pri páde telesa vo vzduchu

b) pri pohybe telesa po naklonenej rovine

Pomôcky

gulôčka, doska so žliabkom, stopky, dĺžkové meradlo

Teor. časť

a) Teleso vo výške h má $E_p = m \cdot g \cdot h$

Pri dopade má $E_k = \frac{mv^2}{2}$

Časť $E_p - E_k$ sa premení na iné formy. Ak predpokladáme, že pád telesa vo vzduchu je RZPP so zrýchlením $a < g$ potom zo vzťahu $h = \frac{at^2}{2}$

určíme a . Zo vzťahu $v = a \cdot t$ určíme v_d a potom $E_k = \frac{mv^2}{2}$

Postup

- a) 1. gulôčku necháme padat' z výšky h , odmeriame čas, za ktorý dopadne
2. meranie robíme pre 3 výšky, údaje do tabuľky vypočítame (a, v_d, E_p, E_k)

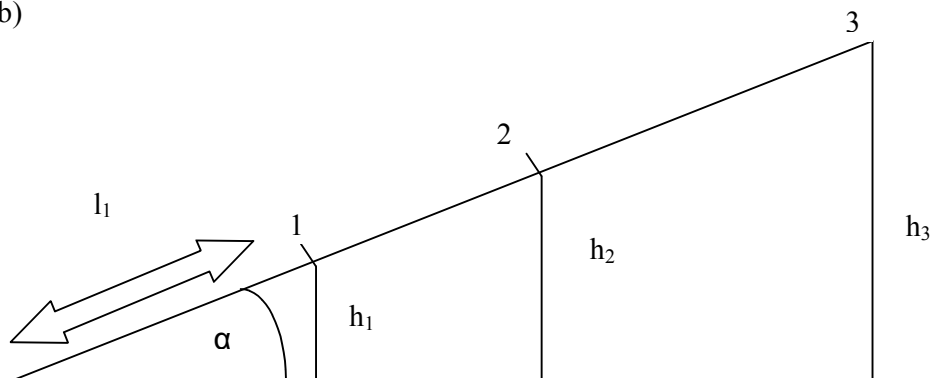
Tabuľka

a) pozn. v stĺpcoch s E_p a E_k je m neznámou hmotnosťou, kt. pri výpočtoch nepotrebujeme

P.č	h	t	a	v _d	E _p	E _k	$\frac{E_p - E_k}{E_p} \cdot 100\%$
1.	1,5 m	0,57 s	9,2 m/s ²	5,25 m/s	15 m	13,8 m	8%
2.	2 m	0,66 s	9,18 m/s ²	6,06 m/s	20 m	18,4 m	8%
3.	4,9 m	1,05 s	8,9 m/s ²	9,35 m/s	49 m	43,7 m	10,8%
							8,93%

Teor. časť

b)

Gulôčka na naklonenej rovine má v polohe l potenciálnu energiu

$$E_p = m \cdot g \cdot h_1 = m \cdot g \cdot l \cdot \sin \alpha$$

Po uvoľnení a po prechode na vodorovnú rovinu má kinetickú energiu

$$E_k = \frac{mv^2}{2} < E_p \quad v = \text{rýchlosť, ktorou opúšťa naklonenú rovinu}$$

Časť $E_p - E_k$ sa premení na iné formy.

Postup

- b) 1. Zostavíme naklonenú rovinu a určíme jej uhol sklonu α
2. Uvoľníme gulôčku z polohy 1/2/3. Zo známej dráhy l a odmeraného času t určíme zrýchlenie a , potom rýchlosť v
3. Meranie urobíme pre 3 polohy, údaje do tabuľky vypočítame (a, v, E_p, E_k)

Tabuľka

b) pozn. v stĺpcoch s E_p a E_k je m neznámou hmotnosťou, kt. pri výpočtoch nepotrebujeme

P.č.	l	h	t	a	v	E_p	E_k	$\frac{E_p - E_k}{E_p} \cdot 100\%$
1.	1 m	0,1 m	2 s	0,5 m/s ²	1 m/s	1 m	0,5 m	50%
2.	1,5 m	0,15 m	2,4 s	0,52 m/s ²	1,25 m/s	1,5 m	0,78 m	48%
3.	2 m	0,2 m	2,8 s	0,51 m/s ²	1,43 m/s	2 m	1,02 m	49%
								48%

Záver

V tomto laboratórnom cvičení sme mali za úlohu pozorovať vzájomné premeny mechanických foriem energie pri páde telesa vo vzduchu a pri pohybe telesa na naklonenej rovine. Pokusmi a meraniami sme zistili, že sústava, v ktorej sa nachádzala gulôčka nebola izolovaná, pretože nie všetka polohová energia sa premenila na kinetickú. Priemerná strata energie bola v úlohe a) 8,93 % a v úlohe b) 48%

Martin Ištoňa I.C
Gymnázium J. A. Raymana